

ประกาศสถาปนาสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ
เจ้าฟ้าพواهرณีมัย เป็นกรมพระเทพนาวิรัตน์

คู่หมั้นคู่ พระพุทธเจ้าองค์แรก เปนอดีตจาก ๒๔๖๘ พรรษา กาด
ปัตตะบัน จันทโรจกร ศศสัมพันธ์กร วรรคกษัตริย์ สกตบัพ ๒๒ ศกตบัพ ๒๒ กุมวาร
สุริยคติกาต พุทธจักกายนมาถ์ นวมสุรทิน โดยกาดนิยม

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลราชกุมาร เสด็จทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
พระราชทานพระนามว่า สมเด็จพระเทพนาวิรัตน์ อธิบดียพงษ์ อิมลรัตน์ วรรคชัย
ราชินิกโรตม จาคมนันตยมา มหาจักรพรรดิราชตั้งเกล้า อุดโคสสุภาดิสัง
สุทธเขวาระทนต์ จักรมบรมนารถ จุฬาดงกรณราชวรังกูร บรมมกุฏนเรนทร์สุร
สันติวงษ์ วิศิษฐ สุธารัตนบุพชาธิการ อุดยถกฤษฏาภินิหาร ชาติเรกมฤตพิชัย
ธิเบตฤษณวิจิตร โสภายพงษ์รพชาติ มหาชนโนตตะมางคประนตนาทงภษยคุต
ประสิทธิ์ธิดารพศุภผล คุตมบรมสุชมาถย์ ทิพยเทพวศาลไพศาลเกียรติคุณ
อดุลยพิเศษ สรรพเทอดศรีอนุภักย์ บุนนาคีดิสังมณฑลทวารวดี ศรีมหา
บุรุษสุตธัมมบดี เสด็จนางนันทรัตนอักษรโกศล ประพนธ์ปรีชาเมธีธรรมาจารย์
บริบูรณ์คุณสารสยามาติศร วรรคเมธราชดิถก มหาปรีชาญาณกอนันต
มหันตวรฤทธิเดช สรรพพิเศษศรีรัตนร บรมชนกาศีรสังฆมถ ประดิทธิ
วรยศมโหดม บรมราชธัมมบดี นพมฤตเสวตถิตราดิฉัตร ศีรวิธาโน
ปลัดเกษณมหาบรมราชาภิเศกภักดิศ สรรพพิศวัตวิชัย สยามโหฬารวิกรมหา
ศวามินทร์ มเหศวรมหินทรมหาบรมราชินีนาถ วรรคโรตม บรมนารถชาติอานันทไชย

พุกชาติ ไตรรัตนสรณารักษ์ อุดยัย กัถ์ อรรคนเรศรามาธิบดี เมตตากรรณา
สัตตหฤทัย โอลิโปไมยบุญการ สกตไพศาลมหารัชฎาธิเบนท์ ประเมณฑ
ชรมิกมหาราชาธิราช บรมนารถบพิตร พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

ทรงพระราชดำริเห็นว่า สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้าพาหุรัตมณีมัย
ประไพพรรณพิจิตรนริศรราชกุมารี ซึ่งเป็น พระบรมเชษฐภคินี ประสูตร์
ณวันพฤหัสบดี เดือน อ้าย แรม ๑๐ ค่ำ ปีมะเส็ง สมฤทธิศก พระพุทธ
ศักราช ๒๔๒๑ จำเดิมแต่ยัง ทรง พระเยาว์ ก็ เป็น ที่ ทรง พระเลื่อมใสแห่ง
สมเด็จพระบรมชนก เป็น อันมาก ทั้ง สมเด็จพระบรมราชชนนี ก็ ทรงพระ
เลื่อมใส เป็น อย่างยิ่ง เพราะเป็นพระราชบุตรพระองค์ แรก และประสูตร์
ก่อน พระราชธิดา ของ ที่อื่น ๆ ทั้งปวง อีกทั้ง อาไศรยเหตุ ที่มักมีพระโรค
เบียด บัวย่อยเนือง ๆ จึง เป็น เสนอ ขอเพิ่มพระเจดีย์ แห่ง สมเด็จพระบรมราช
ชนนี ยี่ ชั้น ได้ ทรง ทูลถนอม บริหาร อยู่ด้วย พระองค์ เอง มิได้ ชาติ
ครบถ้วนแล้ว เดือน สิบ ขึ้น เก้า ค่ำ ปีมะเส็ง พระพุทธศักราช ๒๔๓๐
สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ ประชวร สิ้น พระชนม์ เป็น ที่ ทรง พระโศกาลัย
แห่ง สมเด็จพระบรมนารถ แด่ สมเด็จพระบรมราชชนนี อีกทั้ง พระญาติ
ประยูรวงษ์ เป็น อันมาก

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้าพาหุรัตมณีมัย นั้น เมื่อ ยัง ได้ตั้ง ดำรง
พระชนม์ อยู่ ทรง มี มารยาท เรียบร้อย เป็น อันดี สมควร แก่ ชาติราช
กุมารี เป็น ที่ เลื่อมใส ปราโมทย์ แห่ง สมเด็จพระบรม อนุชาธิราช แด่ พระ
ประยูรวงษ์ ทั้ง ปวง ยิ่งนัก

วันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๔๕๗ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๑ หน้า ๑๗๓๓

บัดนี้ ทรงพระราชดำริเห็นว่า สมเด็จพระภราดา และสมเด็จพระภคินีทูล
พระองค์ บวรตาที่ใต้ มีพระชนม์พรรษาเจริญวัยแล้ว ก็ได้ ทรงดำรงพระยศ
เป็นเจ้าฟ้าต่าง กรม แต่ในรัชสมัย ของ พระบาท สมเด็จพระบรมชนกาธิราช
แล้ว บาง ทั้งได้ ทรงสถาปนาขึ้น ในรัชกาล บัดยบนั้น บาง แต่สมเด็จพระ
พระเจ้าพนางเธอ เจ้าฟ้าพาหุรัตมณีมัย นั้น เดิมตั้ง พระชนม์ ไปช้านาน
แล้ว จึงหาได้เลื่อน พระราชอิสริยยศประการใดไม่ ถ้ายังดำรงพระชนม์
สืบมา ก็คง จะได้ ทรง รับ พระราชอิสริยยศ เป็น สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ
เจ้าฟ้าต่างกรม ฝ่าย ในครั้ง รัชสมัยของสมเด็จพระบรมชนกาธิราชแล้ว และ
คง จะได้ เพิ่ม พล พระราชอิสริยยศขึ้น ในรัชกาล บัดยบนั้น อีกด้วย และพระ
ราชประเพณีซึ่ง สถาปนา พระราชอิสริยยศแก่ พระอนุชา นี้ ก็มี แบบ อย่าง
มาแต่ก่อน

จึง มี พระบรมราชโองการ หมายพระสุรัสวดีสั่งให้เลื่อน พระนาม
สมเด็จพระเจ้าพนางเธอ เจ้าฟ้าพาหุรัตมณีมัย เป็นกรมพระฝ่ายใน มีพระ
นาม ตาม จาตุก ใน พระสุพรรณบัฏว่า สมเด็จพระเจ้าพนางเธอ เจ้าฟ้า
พาหุรัตมณีมัยประไพพรรณพิจิตรี นริศรราชกุมารี กรมพระเทพนารีรัตน์
ให้ พระเกียรติคุณวิบุลยยศปรากฏอยู่ในสากลประเทศจักรวรรดิภาค อยู่ชั่ว
กัลปาวสาน เทอญ